

Ευρω. Ένωσ. μαζί ενοποιείται
εξοικειωμένοι πρώτο βήμα
να αφοσιωθούμε

δύσκολοι, μαχόμενοι
αυτοί τον για την ταυτότητα, αλλά
για κοινότητα και μη
μερίδα

δεν ενοποιείται, κρονολογικά αλλιώς
δουλεύουν οι ίδιοι και οι

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Χαιρετίσω

-εξειδίξει

Η Ελλάδα βρίσκεται σε ένα σκοτεινό δρόμο - χημικό έσωμένο
Το κεντρικό πρόβλημα είναι
-από όλα αυτά σωστά

Όλα δείχνουν πως ο Κόσμος του 21ου αιώνα, που ήδη χαράζει, θα είναι ένας κόσμος πιο ειρηνικός αλλά και πιο ανταγωνιστικός. Θα είναι ένας ταχύτατα -στις πρώτες, τουλάχιστον, δεκαετίες του αιώνα- μεταβαλλόμενος κόσμος και οι μεταβολές του θα συνεπιφέρουν εξ ίσου γρήγορες ανακατατάξεις στην διεθνή καταμερισμό της εργασίας.

Εξισορρόπηση - κέντρα, ξεσκέλευση

Ταυτόχρονα ο Κόσμος του 21ου αιώνα θα είναι περισσότερο "ενιαίος". Οι διάφορες κοινωνίες και οικονομίες θα είναι οργανικά πια ενσωματωμένες σε ένα οικουμενικό πλαίσιο. Οι κλειστές πολιτικές του προστατευτισμού και των άλλων αμυντικών μηχανισμών, οι οποίες χαρακτήριζαν σημαντικές περιόδους της βιομηχανικής εποχής, θα είναι πρακτικά αδύνατες. Η Ανάπτυξη -με την πιο πλατύ έννοια- θα αποτελεί όρο επιβίωσης των λαών και όχι απλά παράγοντα αύξησης της ευημερίας τους.

Γνώσεις

Η Ανάπτυξη όμως στη μεταβιομηχανική εποχή δεν θα είναι τόσο συνάρτηση των φυσικών αλλά κυρίως των ανθρώπινων πόρων. Τα ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά του ανθρώπινου κεφαλαίου και οι αντίστοιχες επενδύσεις θα διαμορφώνουν σε καθοριστικό βαθμό το συγκριτικό πλεονέκτημα. Γιατί ο άνθρωπος παράγοντας πέραν του ότι - όπως και μέχρι σήμερα- μετατρέπει την πρώτη ύλη σε προϊόν, θα αναπτύσσει και θα προσαρμόζει τεχνολογίες, θα εφευρίσκει και θα καινοτομεί, και - το πιο σημαντικό- θα οργανώνει και θα προγραμματίζει.

Τα ήδη διαφαινόμενα χαρακτηριστικά της μεταβιομηχανικής Ανάπτυξης, ωστόσο, διαφοροποιούν πολλά από τα στοιχεία που συγκροτούσαν τη φυσιογνωμία του ως σήμερα "βιομηχανικού παραγωγού".

Η ενσωματωμένη στην παραγωγή επιστήμη και τεχνολογία συνεπάγεται εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού και απαιτούν διαφορετικές ικανότητες για την εφαρμογή και τη χρήση της γνώσης.

Οι δυνατότητες πληροφόρησης, επεξεργασίας στοιχείων, ανάλυσης και εξεύρεσης δημιουργικών λύσεων έχουν ανατρέψει τα φορδιστικά πρότυπα που αξιοποιούσαν τυποποιημένη -χειρωνακτικού τύπου- εργασία και απαιτούν εργαζόμενους που κρίνουν και αποφασίζουν.

- φοροίμορ
- μεταφορμιορ

ONE
ομοιογενή

Ολοκληρωμένη
παραγωγή

Κατανοητά
οικονομικά
αποτελέσματα
λαών

Το πέρασμα όμως από τη βιομηχανική στη μεταβιομηχανική εποχή ση-
μαδεύεται και από αλλαγές στο κοινωνικό και στο πολιτιστικό ε-
πίπεδο του αναπτυξιακού γίγνεσθαι.

Οι παραδοσιακοί κοινωνικοί θεσμοί και οι ιδεολογίες εξασθενίζουν
με συνέπεια την αντίστοιχη εξασθένηση της υποσυνείδητης παιδείας
που οι προηγούμενες κοινωνίες εγχάραζαν στα νεώτερα μέλη τους με
την "ανατροφή" και τα ηθικά και πολιτισμικά πρότυπα.

Και τα πολιτιστικά και πολιτισμικά προϊόντα -μέσω των επικοινων-
ιών- έχουν εξασφαλίσει την απόλυτα ελεύθερη διακίνησή τους πά-
νω από εθνικά σύνορα και ωκεανούς, διαμορφώνοντας έτσι - και σε
αναταγωνιστική βάση- ένα νέο παγκόσμιο πολιτισμικό περιβάλλον.

Το εκπαιδευτικό σύστημα, λοιπόν, έχει να αντιμετωπίσει πολλαπλές
πίεσεις και προκλήσεις. - Γνώσει

Αλλά το εκπαιδευτικό σύστημα βρίσκεται σε κρίση. Κρίση που είναι
έντονη ακόμα και στις χώρες που έχουν λύσει από καιρό τα προβλή-
ματα της υποδομής, που παραμένουν άλυτα στον τόπο μας. Κρίση που
είναι υπαρκτή και σε χώρες που διαθέτουν εκπαιδευτικό σύστημα το
οποίο ανταποκρίθηκε στις ανάγκες της βιομηχανικής κοινωνίας πολύ
καλύτερα από το δικό μας. Κρίση που οφείλεται στην αδυναμία
να διατυπωθούν απαντήσεις στα νέα προβλήματα που θέτει η μεταβιο-
μηχανική αναάπτυξη και η κοινωνία του 21ου αιώνα.

Στη χώρα μας, βέβαια, αυτή η κρίση είναι πολύ πιο βαθειά, και
αλληλοτροφοδοτείται με την κοινωνική κρίση που είναι "εγκαταστη-
μένη" για δύο τουλάχιστον δεκαετίες στην Ελλάδα. μονιμο χορασειπρωται

Το εκπαιδευτικό μας σύστημα αφού βοήθησε στη μετάλλαξη της κοι-
νωνίας από αγροτική σε αστική - ημιβιομηχανική συνεχίζει να πα-
ράγει δημόσιους υπαλλήλους και να συμβάλει στη διαίωνιση ενός
αντιπαραγωγικού κοινωνικού μοντέλου που συνδυάζει τον μικροκα-
πιταλισμό με τον κρατισμό.

Ακόμα και μετά την τελευταία μεταρρύθμιση το εκπαιδευτικό μας
σύστημα ενώ κατάφερε να απελευθερωθεί από ιδεολογικά δεσμά του
παρελθόντος, δεν μπόρεσε να απακτήσει τη δυνατότητα να παρά-
γει ούτε παραγωγούς ούτε παιδεία.

Η εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση δεν παρέχει στους νέους μας το βασικό πνευματικό εξοπλισμό να αντιμετωπίσουν τη ζωή, ούτε τους βοηθάει να αναδειχθούν οι προσωπικές τους ικανότητες για την ένταξή τους στην παραγωγή. Η βασική εκπαίδευση πολύ λίγο ανταποκρίνεται στην αποστολή τους για τη δημιουργία ελεύθερων, δημοκρατικών και κριτικών πολιτών.

Το λύκειο ^{να παραδειγμα είναι αυστηρό} έχει μετατραπεί σε φροντιστήριο για τα πανεπιστήμια, αφού όλοι οι τελειόφοιτοί του πρακτικά είναι υποψήφιοι για τα Α.Ε.Ι.

Η επαγγελματική εκπαίδευση, και στο δευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο επίπεδο, δεν έχει βρει ακόμη παραγωγική διέξοδο άρα ούτε και κοινωνική καταξίωση.

Τέλος τα ΑΕΙ παράγουν κατά κύριο λόγο πτυχία και ελάχιστη ανώτατη παιδεία, γιατί η κοινωνία και το κράτος φαίνεται να επιζητούν το πρώτο και όχι το δεύτερο.

Η εικόνα του εκπαιδευτικού μας συστήματος στο σύνολό του δείχνει πως απουσιάζει η γενική και ολοκληρωμένη εκπαιδευτική θεώρηση και ο αντίστοιχος προγραμματισμός. Και δεν θα μπορούσε να συμβαίνει διαφορετικά σε μία κοινωνία και οικονομία που ποτέ ως τώρα δεν κατάφερε να προσδιορίζει τα οράματά της για το μέλλον και να θέσει τους αντίστοιχους στόχους.

Έχει διαπιστωθεί πως ουδέποτε δεν υλοποιήθηκε κάποια αρχική κρίσιμη και αναγκαία μάζα επενδύσεων στο συνολικό εκπαιδευτικό σύστημα. Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης διατηρήθηκε και διατηρείται σε επίπεδα τόσο χαμηλά που είναι ανεπαρκή ακόμα και για την απλή συντήρηση της υλικής και της ανθρώπινης υποδομής. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής δεν ήταν μόνο η έλλειψη πόρων αλλά και η ανεπαρκής αξιοποίηση όσων ήταν διαθέσιμοι.

Το μέγεθος των προβλημάτων που αντιμετωπίζει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα προσδιορίζει και το μέγεθος της προσπάθειας που πρέπει να αναλάβουμε. Προσπάθεια από την οποία θα εξαρτηθεί πλέον η επιβίωση μας ως κοινωνία, ως οικονομία, ως πολιτισμός, ως έθνος σε τελική ανάλυση.

Η συνολική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού μας συστήματος θα συντελεστεί κάτω από τις πιέσεις αλλά και τις ευκαιρίες που παρέχει η συγκυρία. Και οι μεν πιέσεις είναι δεδομένες. Οι ευκαιρίες όμως δεν είναι. Απαιτούν προγραμματισμό, σχέδιο και αγώνα για να αξιοποιηθούν.

Το πρώτο ζητούμενο είναι ο εκσυγχρονισμός του εκπαιδευτικού συστήματος προς τέσσερες βασικές κατευθύνσεις.

- α) για την αλλαγή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων ώστε να παράγεται "παιδεία" με την πλατύτερη έννοια του όρου.
- β) για την αλλαγή του περιεχομένου και του τρόπου της εκπαιδευτικής διαδικασίας ώστε να παράγονται πολίτες. Πολίτες ικανοί να αξιοποιήσουν τον άνεμο της αυξημένης πολιτικής και πνευματικής ελευθερίας που πνέει σήμερα σε όλη την Ευρώπη. Αλλά και πολίτες υπεύθυνοι που ασκούν τα δικαιώματά τους εκπληρώνοντας παράλληλα και τις υποχρεώσεις τους.
- γ) για την προσαρμογή της εκπαίδευσης στις ανάγκες της παραγωγής και της τεχνολογικές απαιτήσεις της μεταβιομηχανικής εποχής καθώς και της νέας αγοράς εργασίας που διαμορφώνεται, και
- δ) για την αναδειξη του ρόλου της εκπαίδευσης στη διαμόρφωση της κοινωνίας και στην προώθηση νέων, ανώτερων μορφών κοινωνικής οργάνωσης.

Παράλληλα, σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο, το εκπαιδευτικό μας σύστημα πρέπει να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες που προσφέρονται. Η συμμετοχή μας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες δημιουργεί τέτοιες ευκαιρίες.

Θα πρέπει όμως να συνειδητοποιηθούν δύο πραγματικότητες:

- α) τα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών-μελών -όπως και η οικονομία- αναγκαστικά θα αναπτύσσονται σε ενιαίο και ανταγωνιστικό πλαίσιο. και θα τείνουν να συρμίνουν
- β) η απουσία "κοινής" εκπαιδευτικής πολιτικής στις Ε.Κ. σε συνδυασμό με τις δυνατότητες χρηματοδότησης στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης επιτρέπουν την προώθηση των

Ομως δεν θα υπάρξει μια κοινή ευρωπαϊκή οικονομική-αγροικότητα-ερευνητική πολιτική - να ξεφύγουμε βέβαια του εθνικισμού

Επιμορφωτών

εθνικών επιλογών ως προς τα προγράμματα, τις κατευθύνσεις, τους στόχους και τις κλαδικές και τις τομεακές προτεραιότητες του εκπαιδευτικού συστήματος. Αρχεί βέβαια αυτές οι επιλογές να έχουν διαμορφωθεί.

Η προσπάθεια στα δύο αυτά επίπεδα αποτελεί ίσως την μεγαλύτερη πρόκληση των καιρών τόσο για τους συντελεστές της εκπαίδευσης -εκπαιδευτικούς, μαθητές, φοιτητές- όσο και για την κοινωνία και την πολιτεία στο σύνολό τους. [Η πρόκληση αυτή δεν μπορεί να απαντηθεί χωρίς μιá ελάχιστη συναίνεση. Συνένωση που δεν θα επαλλοτριώνει τις ιδεολογικές θέσεις που είναι φυσικό και υγιές να διακρίνουν τους διάφορους πολιτικούς και κοινωνικούς φορείς αλλά που θα προσδιορίζει κατά τρόπο αποτελεσματικό τους κανόνες του παιχνιδιού μέσα από τους οποίους θα συντίθενται οι κοινωνικές αντιθέσεις.]

Στη χώρα μας μπορεί κανείς να διακρίνει τα πρώτα βήματα μιάς τέτοιας εξέλιξης. Για τούτο και είμαι αισιόδοξος.

Ευαγγελία Τσιτσάνη
-Προσωπική Εγγραφή-

Υπόχρηστο
και μεγαλύτερο
συνειδητοί του
ρωροβήματα